

Francesc: “el sistema social i econòmic és injust en la seva arrel”

Dc, 27/11/2013 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

L'extraordinària i apassionant exhortació apostòlica que acaba de publicar el Papa Francesc, *Evangelii Gaudium*, és **una nova crida de l'Església en favor d'un canvi radical (és a dir en les arrels) en l'actual sistema social i econòmic mundial, perquè és “injust en la seva arrel”** (EG 59).

No són paraules de cap marxista, ni cap militant altermundista o anarquista, sinó el Cap de l'Església. I no ho diu com una idea més a tenir en compte, sinó com una dels afirmacions centrals de la seva visió de la realitat social, en línia amb molts pronunciaments seus anteriors, i en plena continuïtat amb la doctrina social de l'Església.

Fa uns dies titulava el meu post [“la doctrina social de l'Església demana un canvi radical en l'economia mundial”](#) i citava les paraules de Francesc denunciant que “la crisi és resultat d'un **capitalisme salvatge dominat per a lògica del benefici a qualsevol cost**”. Doncs bé, no m'esperava que pocs dies després el mateix Papa Francesc reiteraria de forma tan clara i solemne aquesta reclamació i que elevaria un grau més, com fa, la contundència i gravetat de la denúncia i de la exigència.

Per Francesc és fonamental no oblidar (i per desgràcia la major part de dirigents econòmics i polítics ho obliden constantment) que **“la major part dels homes i dones del nostre temps viu precàriament el dia a dia, amb conseqüències funestes”**. (EG 52) I és perquè el nostre món pateix la dominació **d'un sistema econòmic “basat en l'exclusió i la inequitat”, “una economia que mata”,** que ho entra tot dins del “joc de la competitivitat i la llei del més fort”, on el poderós es menja el més dèbil i grans masses de població es veuen excloses i marginades sense treball, sense horitzons, sense sortida. (...). Els exclosos no són explotats, sinó deixalles sobrants” (EG 53).

Un cop més el Papa Francesc, com clama insistentment l'Església des de fa més d'un segle, afirma que cal superar la suposició que “tot creixement econòmic, afavorit per la llibertat de mercat, aconseguix provocar per ell mateix major equitat i inclusió social”, ja que això mai ha estat confirmat pels fets, de manera que **cal posar fi a la “confiança burda en la bondat dels qui ostenten el poder econòmic i en els mecanismes sacralitzats del sistema econòmic imperant”** (EG 54).

Per Francesc, recollint una expressió seva ja cèlebre, patim “una **globalització de la indiferència**” en relació als que pateixen, ja que “la cultura del benestar ens anestesia”. Això ens impedeix adonar-nos que la nostra societat viu esclavitzada per “l'idolatria dels diners”. “En l'origen de la crisi financera hi ha en el fons, una greu crisi antropològica, la negació de la primacia de l'ésser humà”, que ha permès **“el fetitxisme del diner” i la “dictadura d'una economia sense rostre,** que redueix a l'ésser humà a una sola de les seves necessitats el consum” (EG 55). Aquest és un desequilibri que procedeix **“d'ideologies que defensen l'autonomia absoluta dels mercats i l'especulació financera i neguen el**

dret de control dels Estats, encarregats de vetllar pel bé comú". Es tracta d'una "tirania invisible que imposa de forma unilateral les seves lleis i les seves regles" i que "tendeix a fagocitar-ho tot en ordre a créixer les beneficis", incloent el medi ambient (EG 56).

Per Francesc, en darrer terme el que hi ha al darrera d'aquests errors és una **actitud de rebuig a l'ètica i el rebuig a Déu**. Per això, torna a reclamar el que l'Església no es cansa de demanar, que l'economia i les finances retornin a una ètica en favor de l'ésser humà (EG 57).

I, per això, el bisbe de Roma insisteix que **"ja no podem confiar en les forces cegues i la mà invisible del mercat**. El creixement en equitat exigeix alguna cosa més que el creixement econòmic, encara que el suposa, **requereix decisions, programes, mecanismes i processos específicament orientats a una millor distribució de l'ingrés, a una creació de fonts de treball, a una promoció integral dels pobres que superi el mer assistencialisme** (EG 204).

En aquets sentit, Francesc manté una continuïtat plena amb el que va afimar **Benet XVI**, que va reclamar, de manera especial a l'encíclica *Caritas in Veritate*, **la necessitat de construir un nou model solidari i sostenible de desenvolupament i d'economia, estructurat tenint a Déu com a referència última i orientat veritablement al bé comú**, on tinguin cabuda el principis de gratuïtat i la lògica del do, i on hi hagi una estructuració ètica dels mercats monetaris, financers i comercials, adequadament controlats per evitar perjudicis als més pobres.